

BIULETYN KOWIEŃSKI

W I L B I

WILEŃSKIE BIURO INFORMACYJNE (WILBI) WIELKA-POHULANKA 19—7.

Nr. Wilno, dnia 10 lipca 1933 r. 891.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

	Dział.	Str.
1. "Lietuvos Aidas" o ustosunkowaniu się Litwy do paktu wschodniego.-	I.	1.
2. Prof. Romer o sprawie wileńskiej w związku z paktem czech.-	"	"

K r o n i k a .

3. Podpisanie przez Liwę porozumienia w sprawie określenia pojęcia napastnika.-	"	2.
4. Bałtycka konferencja kolejowa.-	"	"
5. Zmiany w poselstwie łotewskim.-	"	"
6. Organ Hitlera o niemieckości Kłajpedy.-	"	"
7. Sprawa wznowienia rokowań handlowych z Niemcami.-	"	"
8. Konferencja kolejowa w Moskwie.-	"	"

x

x

x

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

"Lietuvos Aidas" o ustosunkowaniu się Litwy do paktu wschodniego. "Lietuvos Aidas" Nr.150 z 7.VII.1933 r. Art.p.t."Nowe traktaty dla wzmocnienia pokoju w Europie Wschodniej". Streszczenie:

W Londynie podpisane zostały pakt, mające na celu zabezpieczenie pokoju w Europie Wschodniej; pakt wschodni i pakt o nie-agresji pomiędzy Sowietami a Rumunją. Z Sąsiadów sowieckich paktu wschodniego nie podpisały Finlandją i Litwa. Litwa nie podpisała paktu z powodu klauzuli dotyczącej terytorjum. Klauzula ta głosi, że terytorjum rządzone de facto przez jakieś państwo uważa się za własność tego państwa. Gdyby Litwa tego rodzaju klauzulę uznała, tem samem uznałaby okupowane przez Polaków ziemie litewskie za ziemie polskie. Polska bowiem ziemiami temi dziś de facto włada. Jasną jest przeto rzeczą, że Litwa tego zrobić nie mogła. Wogóle tego rodzaju określenie terytorjum jest bardzo niefortunne. Sprawowanie rządów de facto może być bowiem pod każdym względem nieprawne.

Litwa podpisała z Sowietami osobny pakt, który odpowiada swą treścią paktowi podpisanemu przez inne państwa, a nie zawiera wspomnianej klauzuli terytorjalnej.

Litwa nie podpisując wspólnego paktu z klauzulą terytorjalną nie ma zamiaru, rzecz prosta, z kimkolwiek wojować i burzyć pokoju. Litwa pragnie pokoju niemniej niż wszystkie inne państwa. Jednak Litwa nie podpisała, nie podpisze i nie może podpisać żadnego dokumentu, któryby mógł być tłumaczony, jako zrzeczenie się przez Litwę praw do okupowanych przez Polskę terytorjów.-

Prof. Romer o sprawie wileńskiej w związku z paktem czterech. "Lietuvos Žinios" Nr.151 z 7.VII.1933 r. Streszczenie:

Prof. Romer w piśmie "Trinitas" Nr.27 pisze o sprawie wileńskiej i pakcie czterech, co następuje:

"Pakt czterech i sprawa rewizji granic nie będą dotyczyły kwestji wileńskiej. Rewizję granic pragnie się bowiem połączyć z rewizją traktatu wersalskiego. Tymczasem z punktu widzenia prawnego Litwa i Polska nie posiadają ustalonych granic państwowych. Uchwała Konferencji Ambasadorów z 1923 r. powzięta bez zgody stron zainteresowanych nie jest, rzecz prosta, dla Litwy obowiązująca. Jednak Polska więcej jest zainteresowana w dobrych stosunkach z Litwą, a tem samem w rozstrzygnięciu sprawy wileńskiej. Porozumienie co do rozwiązania tej sprawy zwróciłoby Litwie jej stolicę, a dla Polski stworzyłoby szerokie możliwości polityczne. Przedewszystkiem Polska miałaby w Litwie poważnego i wiernego sprzymierzeńca. Następnie mógłby zostać zrealizowany dawny polski projekt w postaci obszernego związku bałtyckiego, w którymby Polska odegrywała główną rolę. Należąc do Małej Ententy i związku bałtyckiego, Polska stałaby się łącznikiem i środkiem tych dwóch związków. Uchroniłoby to Polskę przed niebezpieczeństwem Drang nach Osten i gwarantowałoby nietykalność polskiego morza i Korytarza Gdańskiego. Polska zajęłaby wtedy stanowisko mocarstwowe, na jakim jej zależy. Innemi słowy Polska stałaby się poważnem mocarstwem europejskiem i weszłaby do grona wielkich państw. O ileby natomiast Polska obrała drogę przeciwną i zamierzała nalegać na Litwę w kierunku zadecydowania: "Wilno czy Kłajpeda", wtedy sytuacja samej Polski pozostałaby tak, jak dzisiaj bez wyjścia".

Powyższą opinię prof. Romera zaopatrują "Liet. Žinios" w uwagi następujące:

Za czasów p. Voldemarasa były popierane dążenia do rewizji traktatów. Rachowano bowiem, że w wypadku takiej rewizji będzie również ponownie przejrzana kwestja wileńska. Był to błąd, gdyż rewizją traktatów, której domagają się Niemcy i Włochy mogłaby, jeżeli chodzi o Litwę, dotknąć tylko Kłajpedy, a w żaden sposób Wilna. Więcej nawet. Traktat suwalski uznaje Wilno za miasto litewskie. Czyżby więc i traktat suwalski należałoby poddać rewizji?

Tak więc dla Litwy wysuwanie żądania rewizji traktatów jest zupełnie nie do przyjęcia.

K r o n i k a .

Podpisanie przez Litwę porozumienia w sprawie określenia pojęcia napastnika. Prasa kowieńska /z 6.VII.1933/: 5 lipca w Londynie poseł litewski w Anglii p.W.Sidzikauskas, jako pełnomocnik prezydenta Republiki Litewskiej oraz komisarz Spraw Zagr. ZSRR Litwinow, jako pełnomocnik WCIK'a ZSRR, podpisali porozumienie, określające pojęcie akcji zaczepnej państw.-

Bałtycka konferencja kolejowa. Prasa kowieńska /z 6.VII.1933/: 5 lipca w Rydze rozpoczęły się obrady konferencji kolejowej państw bałtyckich. Zadaniem konferencji jest uregulowanie sprawy tranzytu towarów przez polskie Pomorze oraz uregulowanie rachunków ze względu na spadek dolara. W obradach biorą udział delegaci Łotwy, Litwy, Estonji, Polski i Niemiec.-

Zmiany w poselstwie łotewskim. Prasa kowieńska /z 6.VII.1933/: Dotychczasowy łotewski przedstawiciel handlowy w Moskwie Sommer został wyznaczony na stanowisko sekretarza poselstwa łotewskiego w Kownie. Dotychczasowy sekretarz poselstwa w Kownie Ma-sens został przeniesiony do Paryża.-

Organ Hitlera o niemieckości Kłajpedy. "Lietuvos Žinios" Nr.151 /VII.1933/: W organie Hitlera "Völkischer Beobachter" z 6 lipca ukazał się artykuł p.t. "Kłajpeda zostanie niemiecka". W artykule stwierdza się, iż Kraj Kłajpedzki zamieszkują w 80% Niemcy, których miejscowy gubernator prześladowa przy pomocy wszelkich środków. Kraj Kłajpedzki jest starym krajem Zakonu. Gdy w r.1317 za panowania Gedymina Litwa stała się wielkim księstwem, wówczas nie należała do niej ani jedna piędź niemieckiego Kraju Kłajpedzkiego. Jeśli jednak przed wojną można tam było usłyszeć nazwy miejscowości lub nazwiska osób brzmiące po litewsku, to mimo wszystko żadne pretensje Litwinów do tej niemieckiej ziemi nie mają żadnych podstaw. Zachowali się tam tylko emigranci litewscy z 1386 r., jednakże ich krew już dawno się zmieszała z przybyłym tu plemieniem sąlburskim. Kultura niemiecka sięgać ma jeszcze dalej: do Lipawy, Rygi, Tallina, a nawet do Leningradu. Lecz Niemcy, których wojska w 1918 r. i 1919 wywalczyły na bolszewikach niepodległość dla krajów bałtyckich, nie oczekiwały się wcale wdzięczności. Sądono, że z odłączeniem Kraju Kłajpedzkiego od Niemiec w 1920 r. zadano kulturze niemieckiej na Bałtykiem śmiertelny cios. Dalej "Volk.Beobachter" wylicza wszystkie rzeckome bezprawia litewskie, których ofiarą padli Niemcy w Kr.Kłajpedzkim. Sytuacja gospodarcza rolników niemieckich w Kr.Kłajpedzkim jest według "V.B." poniżej "minimum egzystencji". Mimo to kłajpedzianie są twardym elementem niemieckim i dali dowody, iż niemieckość nie może być tu zniszczona. Artykuł jest zakończony słowami następującymi: "Stałe dowody waleczności ze strony kłajpedzian w walce o niemieckość znajdują zawsze w Niemczech radosny oddźwięk. Nowe Niemcy spoglądają dumnie na straż wschodnią i tak, jak gdzieindziej nasz wódz Adolf Hitler znajdzie drogę, która jest zrozumiałą dla innych narodów i służy sprawie pokoju".-

Sprawa wznowienia rokowań handlowych z Niemcami. Jak podaje "Liet.Kel." /VII.1933/, rokowania w sprawie zawarcia litewsko-niemieckiego traktatu handlowego zostaną wznowione dopiero w jesieni po powrocie ministra Zauniusa z Londynu.-

Konferencja kolejowa w Moskwie. Prasa kowieńska /z 7.VIII.1933/: W tych dniach zakończyła się w Moskwie konferencja kolejowa, w której brali udział delegaci Niemiec, Litwy, Łotwy i Rosji Sow. Zadaniem konferencji było uregulowanie rozrachunków tranzytowych, które dotychczas uskuteczniane były w dolarach. Wobec spadku kursu dolara konferencja uchwaliła, by różne należności płacono w walucie danego państwa, a więc - Litwa będzie płacić dla Łotwy latami, Niemcy dla Litwy litami i t.p. Pozatem Łotwa otrzymywać będzie 80 procent należności w swojej walucie i 20% w walutach zagranicznych.-

